

Vergaderjaar 2023–2024

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 2058

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 augustus 2024

Hierbij zend ik u het verslag van de Eurogroep en Ecofinraad van 15 en 16 juli 2024.

Tevens ga ik ook in op een aantal andere zaken. Ten eerste stuur ik u de voorlopige beoordeling van de Europese Commissie van het eerste betaalverzoek van Nederland in het kader van het Herstel en Veerkrachtplan. Ten tweede stuur ik u een non-paper ten behoeve van de mogelijke herziening van de verordening en richtlijn betreffende prudentiële vereisten voor beleggingsondernemingen (de Investment Firm Regulation en Investment Firm Directive). Ten derde doe ik u verslag van de ontwikkelingen inzake de digitale euro, conform mijn toezegging aan uw Kamer hierover.

De Minister van Financiën,
E. Heinen

Eurogroep in reguliere samenstelling

Macro-economische ontwikkelingen en begrotingsbeleid in de eurozone

De voorzitter van de Eurogroep gaf een toelichting op het geaggregeerde begrotingsbeleid van lidstaten in de eurozone, de zogenoemde *fiscal stance*. Hij constateerde onder andere dat de schulden in diverse lidstaten toenemen. In dat verband wees hij op het belang van de implementatie van de nieuwe begrotingsregels uit het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) om schulden te verlagen. In aanvulling daarop gaf de voorzitter van het Europees Begrotingscomité (*European Fiscal Board; EFB*) een korte beschouwing op de macro-economische ontwikkelingen. De verwachting is dat de economische groei in 2025 verder stijgt, van 0,4% in 2023 naar 0,8% in 2024 en 1,4% in 2025. De inflatie zal naar verwachting eind 2025 dalen tot net boven de doelstelling van 2%. Ook de voorzitter van het EFB onderstreepte het belang van goede implementatie van de nieuwe begrotingsregels van het SGP. Deze boodschap werd eveneens onderschreven door de Europese Commissie (Commissie), de Europese Centrale Bank (ECB) en het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM).

Verschillende lidstaten namen deel aan de gedachtewisseling die volgde. Nederland wees tijdens dit gesprek op het rapport van de EFB waaruit blijkt dat sprake is van een snel stijgende uitgavengroei in een aantal lidstaten met reeds hoge schulden.¹ Ook sloot Nederland zich aan bij opmerkingen van andere aanwezigen over het belang van een goede implementatie van de nieuwe begrotingsregels van het SGP.

Na afloop van de gedachtewisseling publiceerde de Eurogroep een verklaring over het geaggregeerde begrotingsbeleid voor 2025.²

Werkprogramma Eurogroep tot en met maart 2025

Het werkprogramma van de Eurogroep tot en met maart 2025 werd door de voorzitter van de Eurogroep gepresenteerd. Het werkprogramma is online te raadplegen.³

Functioneren van ERM-II

In aanwezigheid van niet-eurolanden Bulgarije en Denemarken besprak de Eurogroep het functioneren van het vaste wisselkoersmechanisme ERM-II (Exchange Rate Mechanism). Beide landen zitten in ERM-II. Denemarken heeft geen verplichting om de euro in te voeren en heeft geen intentie om op korte termijn toe treden tot de muntunie. Bulgarije heeft wel de intentie om snel de euro in te voeren. De Commissie lichtte toe dat Bulgarije momenteel aan drie van de vier formele toetredingscriteria voldoet. Aan het prijsstabiliteitscriterium wordt nog niet voldaan aangezien de inflatie te hoog is. Daarnaast heeft Bulgarije ook nog stappen te zetten op de omvorming van staatsdeelnemingen, als onderdeel van de *post-entry* toezeggingen die zijn gedaan bij toetreding tot ERM-II. Een verdere

¹ Europees Begrotingscomité, «Assessment of the fiscal stance appropriate for the euro area in 2025», 3 juli 2024, https://commission.europa.eu/publications/european-fiscal-board-assesses-appropriate-fiscal-stance-euro-area-2025_en.

² Eurogroep, «Eurogroup statement on the fiscal stance for the euro area in 2025», 15 juli 2024, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/07/15/eurogroup-statement-on-the-fiscal-stance-for-the-euro-area-in-2025/>.

³ Eurogroep, «Eurogroup Work programme until March 2025», Brussel, 15 juli 2024, <https://www.consilium.europa.eu/media/bcqn0z2v/eurogroup-work-programme-until-march-2025.pdf>.

inhoudelijke toelichting kunt u vinden in de geannoteerde agenda die de Kamer eerder ontving.⁴ Dit onderwerp is ook aan bod gekomen in de Ecofinraad (zie verdere toelichting onder «Convergentierapporten»).

Beleidsprioriteiten van de nieuwe regering van Nederland

De Nederlandse Minister van Financiën heeft een korte toelichting gegeven op de prioriteiten van de nieuwe Nederlandse regering, in lijn met het Hoofdlijnenakkoord «Hoop, Lef en Trots». Dit gebeurt standaard in de Eurogroep bij het aantreden van nieuwe regeringen.

Eurogroep in inclusieve samenstelling

Concurrentievermogen van de eurozone: het aanpakken van het financieringstekort

In de Eurogroep vond ook deze keer een gedachtewisseling plaats over het thema concurrentievermogen. Deze keer ging de aandacht uit naar het financieringsvraagstuk. Daartoe was Enrico Letta uitgenodigd als gastspreker en hij gaf een toelichting op zijn rapport over de werking van de interne markt, dat hij onlangs publiceerde.⁵ Met betrekking tot het financieringsvraagstuk legde Letta de nadruk op de noodzaak binnen de EU om meer privaat kapitaal te mobiliseren. De kapitaalmarkt is op dit moment niet voldoende geïntegreerd en de financiële markten in de EU zijn te gefragmenteerd, aldus Letta. Dit pleidooi werd onderschreven door de ECB en door verschillende lidstaten, waaronder Nederland. Zij gaven aan dit het beste kan worden bereikt door verdere ontwikkeling van de kapitaalmarktunie. Nederland bracht daarbij nog in dat verdieping en integratie van kapitaalmarkten cruciaal is, net als effectief Europees toezicht op de kapitaalmarkten. Ook noemde Nederland dat administratieve lasten voor het bedrijfsleven dienen te worden verminderd. Tot slot gaf Nederland aan geen voorstander te zijn van nieuwe gemeenschappelijke schulden.

Een aantal andere lidstaten erkende het belang van het mobiliseren van privaat kapitaal, maar ijverde tegelijkertijd voor meer Europese publieke investeringen. Daarbij werd in de gedachtewisseling vaak gewezen op de grootschalige defensie-investeringen die nodig zijn om de veiligheid te verbeteren.

Ecofinraadontbijt

Tijdens het Ecofinraadontbijt gaf de voorzitter van de Eurogroep zoals gebruikelijk een terugkoppeling van de besprekingen in de Eurogroep. Tevens heeft de Commissie een update gegeven over de macro-economische situatie.

⁴ Kamerstukken II, 2023–2024, 21 501-07, nr. 2052.

⁵ Enrico Letta, «Much more than a market. Speed, security, solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU citizens», april 2024, <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>.

Ecofinraad

Lopende wetgevingsvoorstellen over financiële diensten

Het voorzitterschap van de Raad en de Commissie hebben de Ecofinraad geïnformeerd over de lopende wetgevingsvoorstellen op het terrein van financiële diensten.⁶

Werkprogramma Hongaars voorzitterschap

In de tweede helft van 2024 (juli–december 2024) is Hongarije voorzitter van de Raad van de EU. Zoals gebruikelijk heeft Hongarije daartoe een werkprogramma gepubliceerd.⁷ Tijdens de Ecofinraad gaf de Minister van Financiën van Hongarije Mihaly Varga in zijn rol als voorzitter een toelichting op dit werkprogramma, in lijn met de toelichting die u ontving in de geannoteerde agenda voor deze Ecofinraad.⁸

Na deze toelichting maakten veel lidstaten van de gelegenheid gebruik om te reageren. Een ruime meerderheid van de lidstaten, waaronder Nederland, gaf aan het te betreuren dat steun van de EU aan Oekraïne geen prioriteit is in het werkprogramma van het Hongaars voorzitterschap. Daarbij gaven meerdere lidstaten, waaronder Nederland, te kennen ook het bezoek van de Hongaarse president Viktor Orban aan Rusland te betreuren. In reactie gaf het Hongaarse voorzitterschap aan de economische en financiële steun aan Oekraïne als vast agendapunt op de Ecofinraad te continueren.

Economische en financiële impact van de Russische agressie-oorlog tegen Oekraïne

De Ecofinraad besprak de economische en financiële impact van de Russische agressie tegen Oekraïne en de Europese steunmaatregelen aan Oekraïne. De Commissie gaf een toelichting op de economische en budgettaire situatie van Oekraïne. Vervolgens ging de Commissie in op de geboekte voortgang inzake de uitwerking van het G7-akkoord over het gebruik van de buitengewone rente-inkomsten van geïmmobiliseerde tegoeden van de Russische Centrale Bank voor een lening aan Oekraïne ter waarde van \$ 50 miljard. Ook de voorzitter van het Economisch en Financieel Comité (EFC), de hoogambtelijke voorbereidende werkgroep van de Ecofinraad, gaf een toelichting op het werk dat in het EFC was gedaan hierop, met name ten aanzien van technische aspecten zoals de verdeelsleutel en voorwaarden van een dergelijke lening en op welke manier (via welke instelling of organisatie) een dergelijke lening zou kunnen worden verstrekt.

Meerdere lidstaten gaven in reactie op de Commissie aan het van belang te vinden dat spoedig voortgang wordt geboekt op verdere uitwerking van het G7-akkoord. Daarom verzochten zij de Commissie om zo snel als mogelijk met een concreet voorstel te komen. Tegelijkertijd gaven verschillende lidstaten, waaronder Nederland, aan dat zowel de lasten als de risico's moeten worden gedeeld met de G7-partners. Een aantal

⁶ Progress on financial services legislative files, 11892/24, Brussel, 10 juli 2024, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10217-2024-INIT/en/pdf>.

⁷ Werkprogramma Hongaars voorzitterschap, «Programme of the Hungarian presidency of the Council of the European Union in the second half of 2024», <https://hungarian-presidency.consilium.europa.eu/media/32nhoe0p/programme-and-priorities-of-the-hungarian-presidency.pdf>.

⁸ Kamerstukken II, 2023–2024, 21 501-07, nr. 2052.

lidstaten legde er nog de nadruk op dat voorkomen moet worden dat sancties op Rusland worden omzeild, bijvoorbeeld via Belarus.

De Kamer zal worden geïnformeerd indien de Commissie met een voorstel komt voor de uitwerking van het G7-akkoord over het gebruik van de buitengewone rente-inkomsten van geïmmobiliseerde tegoeden van de Russische Centrale Bank voor een lening aan Oekraïne. Waarschijnlijk zal daarvoor een nieuwe garantie moeten worden afgegeven via de headroom van de Europese begroting. De technische verwerking in de Nederlandse begroting vergt in dat geval een nieuwe nationale garantie op basis van het bni-aandeel in het bni van de gehele EU.

Herstel- en Veerkrachtfaciliteit (HVF)

De Raad nam uitvoeringsbesluiten aan ter goedkeuring van de aangepaste herstel- en veerkrachtplannen (HVP) van Cyprus, Duitsland, Finland, Griekenland en Polen.

Voorlopige beoordeling Europese Commissie van betaalverzoek Nederland Herstel- en Veerkrachtplan

Op verzoek van de Kamer ontvangt de Kamer elke voorlopige beoordeling van betaalverzoeken in het kader van de HVF die de Commissie publiceert ter bespreking in het Economisch en Financieel Comité (EFC). Bijgaand zit de voorlopige positieve beoordeling van het eerste betaalverzoek van Nederland dat op 15 juli jl. door de Commissie gepubliceerd is. Het EFC streeft naar het vaststellen van het advies aan de Commissie 14 tot 16 werkdagen na publicatie van een voorlopige positieve beoordeling van een betaalverzoek. In verband met de zomer wordt de behandeling van de voorlopige positieve beoordeling in het EFC uitgesteld tot in september.

Indien een lidstaat noodzaak ziet tot het starten van de zogenoemde noodremprocedure van de HVF naar aanleiding van het nu voorliggende betaalverzoek, zal de Kamer hierover onverwijld geïnformeerd worden.

Lentepakket Europees Semester 2024 – landspecifieke aanbevelingen en macro-economische onevenwichtighedenprocedure

Op 19 juni jl. publiceerde de Commissie het lentepakket in het kader van het Europees Semester. Het Europees Semester is het jaarlijkse proces waarin de EU-lidstaten hun economisch, arbeidsmarkt- en begrotingsbeleid coördineren. In de Ecofinraad gaf de Commissie een korte toelichting op het lentepakket, in het bijzonder de landspecifieke aanbevelingen (LSA's) en de macro-economische onevenwichtighedenprocedure (MEOP).

De Ecofinraad ging akkoord met de LSA's.⁹ De Commissie toonde zich specifiek verheugd over het feit dat veel lidstaten, waaronder Nederland, positief waren over de aandacht voor concurrentiekracht in de LSA's. De LSA's voor Nederland kunt u vinden in de geannoteerde agenda die de Kamer eerder ontving.¹⁰

In de Ecofinraad gaf Nederland aan, net als een aantal andere lidstaten, dat de rol van publieke schuld in de MEOP behouden moet blijven en dat

⁹ Raad van de Europese Unie, «Europees Semester 2024: Raad akkoord over landspecifieke aanbevelingen», Brussel, 16 juli 2024, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/07/16/european-semester-2024-council-agrees-on-country-specific-recommendations/>.

¹⁰ Kamerstukken II, 2023–2024, 21 501-07, nr. 2052.

de monitoring van publieke schulden in zowel de MEOP als het SGP plaats dient te vinden. De Commissie gaf aan dat als de risico's voornamelijk op het begrotingsbeleid toezien, het SGP het belangrijkste instrument is voor monitoring van deze risico's, maar indien de risico's bredere macro-economische elementen bevatten, de MEOP een belangrijke aanvulling op het SGP blijft. De Ecofinraad nam Raadsconclusies aan over de MEOP.¹¹

De LSA's aanbevelingen zullen nog worden besproken tijdens de Europese Raad in oktober. De aanbevelingen zullen vervolgens worden aangenomen tijdens de eerstvolgende Raad na deze bespreking.

Implementatie van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP)

De Commissie stelde naar aanleiding van haar onderzoek naar de aanwezigheid van buitensporige tekorten, op basis van de gerealiseerde cijfers voor het begrotingstekort in 2023 en de verwachte cijfers voor het begrotingstekort in 2024 en 2025, voor om buitensporige tekorten vast te stellen voor België, Frankrijk, Italië, Hongarije, Malta, Polen en Slowakije. De Raad volgde het voorstel van de Commissie en stemde in met de voorstellen voor het vaststellen van buitensporige tekorten voor genoemde lidstaten. Daarnaast besloot de Ecofinraad dat Roemenië, waarvoor de Raad in april 2020 reeds vaststelde dat sprake is van een buitensporig tekort en aanbevelingen deed voor de correctie daarvan, geen effectieve opvolging heeft gegeven aan aanbevelingen van de Raad om het buitensporig tekort te corrigeren. Formele aanname van de besluiten vond plaats tijdens de vergadering van Coreper (Comité van Permanente Vertegenwoordiger; *Comité des représentants permanents*) op 24 juli jl.

Tijdens de gedachtewisseling in de Ecofinraad sprak Nederland dank uit aan de Commissie voor het gedane onderzoek en de voorstellen voor vaststelling van buitensporige tekorten. Nederland gaf daarnaast aan de voorgenomen besluiten tot vaststelling van buitensporige tekorten belangrijk te vinden voor de geloofwaardigheid en effectiviteit van het SGP. Daarbij wees Nederland ook op de noodzaak van een ambitieuze correctie van deze buitensporige tekorten. Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, deed tot slot een beroep op de Commissie inzake het belang van op regels gebaseerde naleving en handhaving van het SGP.

In het najaar zal de Raad besluiten over aanbevelingen van de Commissie aan de Raad voor de correctie van de buitensporige tekorten.

Convergentierapporten van de Commissie en de Europese Centrale Bank

De Ecofinraad besprak de convergentierapporten van de Commissie en de ECB die 26 juni jl. zijn gepubliceerd.¹² Daartoe gaven de Commissie en ECB een toelichting in lijn met de toelichting in de geannoteerde agenda voor deze Ecofinraad.¹³ De Commissie lichtte toe dat Bulgarije momenteel aan drie van de vier formele toetredingscriteria voldoet. Aan het prijsstabiliteitscriterium wordt nog niet voldaan aangezien de inflatie te hoog is.

¹¹ Raad van de Europese Unie, «Macro-economische onevenwichtigheden: Raad keurt conclusies goed», Brussel 16 juli 2024, <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2024/07/16/macroeconomic-imbalance-procedure-council-approves-conclusions/>.

¹² Europese Commissie, «Convergence Report 2024», 26 juni 2024, https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/convergence-report-2024_en; Europese Centrale Bank, «Convergence Report», juni 2024, <https://www.ecb.europa.eu/press/other-publications/convergence/html/index.en.html>.

¹³ Kamerstukken II, 2023–2024, 21 501-07, nr. 2052.

Daarnaast heeft Bulgarije ook nog stappen te zetten voor de omvorming van staatsdeelnemingen, als onderdeel van de *post-entry* toezeggingen die zijn gedaan bij toetreding tot ERM-II. De Commissie legde daarnaast nadruk op het feit dat het streven is dat uiteindelijk alle EU-lidstaten (met uitzondering van Denemarken, dat geen verplichting heeft) overgaan tot invoering van de euro. Een sterkere en grotere eurozone zal bijdragen aan de economische soevereiniteit van de EU, aldus de Commissie. Op dit moment, zo bleek uit de convergentierapporten, voldoet echter nog geen van de zes lidstaten die geen onderdeel zijn van de eurozone (Bulgarije, Tsjechië, Hongarije, Polen, Roemenië en Zweden) volledig aan de voorwaarden voor toetreding tot de eurozone. Een lidstaat die de euro nog niet heeft ingevoerd, benadrukte dat *post-entry* toezeggingen, in het bijzonder toetreding tot de bankenunie, geen verplichting mogen vormen voor andere lidstaten die in de toekomst mogelijk de euro willen invoeren.

Vorbereiding van de bijeenkomst van de Ministers van Financiën en de presidenten van de centrale banken van de G20: EU-mandaat voor de G20

De Ecofinraad bepaalde de inzet van de EU bij de bijeenkomst van Ministers van Financiën en presidenten van centrale banken van de G20 die 25 en 26 juli jl. plaatsvond in Brazilië. Deze inzet werd vastgesteld middels de EU G20 Terms of Reference. Een toelichting hierop is weergegeven in de geannoteerde agenda voor de Eurogroep en Ecofinraad van 15 en 16 juli 2024 die de Kamer eerder ontving.¹⁴

Overig

Non-paper herziening prudentieel raamwerk beleggingsondernemingen

Als bijlage bij dit verslag treft u een non-paper ten behoeve van de mogelijke herziening van de verordening en richtlijn betreffende prudentiële vereisten voor beleggingsondernemingen (de Investment Firm Regulation en Investment Firm Directive, hierna *IFR en IFD*). Met de IFR en IFD wordt beoogd de prudentiële risico's voor beleggingsondernemingen effectief te beheersen, in het belang van de financiële stabiliteit.

De herzieningsclausule in de IFR en IFD verplicht de Commissie om in 2024 te evalueren of er aanleiding is voor een herziening van het raamwerk. Hiertoe heeft de Commissie om advies gevraagd aan de Europese Banken Autoriteit (EBA) en de Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA). De EBA en ESMA zijn hiertoe een consultatie gestart. Uit het door EBA en ESMA gepubliceerde discussiestuk kan worden opgemaakt dat zij waarschijnlijk geen grote veranderingen in het raamwerk nodig achten.

Nederland ziet wel ruimte om het raamwerk op onderdelen te verbeteren. Om die reden is samen met De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) een non-paper opgesteld. In dit non-paper wordt gepleit voor (i) het verbeteren van risico gedreven karakter van het raamwerk, (ii) het waarborgen van een internationaal gelijk speelveld en het voorkomen van toezichtarbitrage en (iii) het verhogen van de proportionaliteit en duidelijkheid van governance vereisten.

De voorgestelde veranderingen beogen het vestigingsklimaat te verbeteren en onnodige regeldruk te verminderen. Op die manier kan de rol van

¹⁴ Kamerstukken II, 2023–2024, 21 501-07, nr. 2052.

beleggingsondernemingen op de Europese financiële markten verder worden bestendigd. De veranderingen dragen daarmee bij aan het versterken van de rol van de IFR en IFD in de ambities van de EU voor een concurrerende en geïntegreerde kapitaalmarktunie.

De komende periode zal gebruikt worden om het non-paper onder de aandacht te brengen bij de Commissie en andere lidstaten. AFM en DNB zullen het non-paper gelijktijdig delen in de gremia voor Europese toezichthouders.

Ontwikkelingen ten aanzien van digitale euro

De digitale euro was niet geagendeerd voor de Eurogroep en Ecofinraad van 15 en 16 juli 2024. De verwachting is dat de Raadsonderhandelingen op ambtelijk niveau eind september worden hervat. De agenda daarvoor is nog niet bekend. Ik ga ervanuit dat er onder het Hongaarse voorzitterschap weer goede voortgang zal worden geboekt, maar waarschijnlijk nog geen politiek akkoord wordt bereikt. Ik zal uw Kamer via het verslag van de Eurogroep en Ecofinraad maandelijks blijven informeren over de ontwikkelingen in dit dossier.